

A kincsörz

Cigány óvoda Baranyában

A Dél-Baranyában található Alsószentmárton nemcsak arról ismert, hogy papja kivételével szinte minden lakója cigány, hanem arról is, hogy a településen megindult kedvező folyamatok részeként, több mint öt éve egy kétnyelvű óvoda is működik. Jovánovics Ágnes, a vezető óvónő maga is cigány. Az óvodai tapasztalatokról saját sorsának alakulásáról kérdeztem. Valahogy mégis úgy adódott – persze ebben a faluban ez a legkevésbé sem meglepő –, hogy a község lakóinak életére legnagyobb befolyással bíró Lankó József tiszteletes is szóba került...

– A Szent Márton Katolikus Óvoda, két tannyelvű cigány-magyar intézmény. Ez azt jelenti, hogy a gyerekek mindent két nyelven hallanak: az utasításokat, énekeket, mondókat, meséket és verseket. Majd, ha már az iskolába kerülnek, nagyon nagy jelentősége lesz annak, hogy az ottani pedagógus és a gyerekek igazán szót értsenek egymással. A mi óvodánk a cigány családi hagyományokra épít, és a cigány családokkal együtt neveli a gyerekeket. Tudomásul kell vennünk: minden gyerek a családé. Csak úgy lehet tehát eredményt elérni, ha együtt dolgozunk.

– Nemrégiben az óvodáról folytatott beszélgetés során elmondta, hogy amikor egy gyerek elsírja magát, mert nem jön az anyu, akkor sincs semmi baj. Itt van az óvónéni, aki saját anyanyelvén nyugtatja. Érti, érzi, hogy szereti, és majd hazaviszi. Ha más óvodába járna, akkor ez nem történhetne meg?

– Azt hiszem, hogy nálunk az óvodába szoktatás körül nemcsak a gyerekeket kell megnyugtatni, hanem a szüleiket is, hiszen a szülő a cigány hagyomány ellen cselekszik. A legdrágább kincsét adják oda nekünk, még ha csak rövid időre is. Bizony nagyon nehéz elszakadni a gyerektől. Sokszor a szülőt kell bátorítani, hogy jó helyen van itt a gyereke, nem fog sokáig sírni, és mi meg tudjuk nyugtatni. Máshol talán ez jóval nehezebben menne.

– Hányan dolgoznak ebben az óvodában?

– Összesen tízen vagyunk. Kiscsoportunk, közepes csoportunk és nagycsoportunk van. Mindegyik korcsoportban egy óvónő, egy pedagógiai asszisztens, egy dajka és egy takarítónő dolgozik. Ennek még az az érdekessége, hogy a tíz dolgozóból egy kivétellel mindenki cigány. Zömmel helybeliek, de van, aki a környékről utazik ide.

– Gondolom, hogy helyben nem is nagyon találtak volna más segítőt, mert úgy tudom, hogy a faluban az atyán kívül más nem is él más magyar, csak cigány.

– Most van egy szociálpedagógusunk is. Szükség is van rá. Óvodánkban talán az egyik legnagyobb eredménye, hogy a szülők rájöttek: az a gyerek fog megélni, aki tanul. Minél jobb iskolába küldik a gyereket, annál nagyobb lesz esélye az életben. Éppen ezért nagyon sok gyerek jár már – most éppen tizenegy gyerek fog elmenni – a siklósi katolikus iskolába. Nem hagyjuk ott őket az iskolai napköziben, hanem délután hazajönnek. A plébánián van az úgynevezett Nóri tanoda. Nőrinak hívják ugyanis a szociális munkást, aki a házi feladatokat is segít elkészíteni, de játszik és kirándul is velük. Tulajdonképpen munka, meg szabadidő is, amit biztosít a gyerekeknek.

– Említette a plébániát. A Barátság-ban korábban már bemutattuk Lankó József plébános kivételes személyiségét. Ő miben, hogy tud segíteni az óvodának?

– Nagyon sok mindenben tud segíteni, hiszen a gyerekeink már nem is azt mondják, hogy jön a Tiszi, vagy jön a

papa, hanem azt, hogy jön a papa, amikor megérkezik. Naponta bejön, játszik a gyerekekkel, és beszélget. Sokszor hoz nekik gyümölcsöt vagy édességet. Nemcsak a gyerekeknek nagyon jó, hogy eljön, hanem nekünk, pedagógusoknak is. Heti rendszerességgel van egy nap, a kedd, a „reflexió napja”. Az óvoda dolgozói összeülnek és beszámolnak az elmúlt hét eseményeiről, így minden konfliktust meg lehet beszélni. Ilyenkor döntjük el azt, hogy mi is fog történni a következőkben. Tulajdonképpen ezt a módszert, ezt a reflexiót is Józsinak köszönhetjük.

– Többször jártam már Alsószentmártonban, s magam is megtapasztaltam azt a szeretetet, ami a plébános úr felé árad, én is hallottam, hogy a falubeliek, a gyerekek nemes egyszerűséggel Tiszinek szólították. Most viszont azt mondja, hogy az önök gyerekei, tehát az óvodások, már ennél is tovább mennek, s papának hívják.

– Igen, mert a papa, az valami jót jelent. Errefelé ez a nagypapák megszólítása. A nagypapák ráérnek játszani a gyerekekkel, ők már mernek és tudnak is jobban szeretni. Nem az ő gondjuk a nevelés, hanem a miénk, és ők felhőtlenül szerethetnek, foglalkozhatnak a gyerekekkel.

– Mi történt azokkal a gyerekekkel, akik eddig kikerültek az óvodából?

– 1998. szeptember 1-jén indultunk, az első évben csak egy gyereket sikerült a siklósi katolikus iskolába íratnunk, a második évben hármat, a harmadik évben hatot és most tizenegyet. Büszkéek vagyunk rá, hogy a gyerekeink nagyon jó eredménnyel, a legjobbak között vannak ott – a nem cigány tanulók között.

– Gondolom, hogy visszajárnak. Milyen az, amikor visszajönnek?

– Nagyon jó érzés. Elmesélik, hogy mi történt velük. Az a legjobb, amikor az elsősök jönnek haza, amikor megkapták a félévi bizonyítványukat... Senki sem megy el úgy közülük az óvoda előtt, hogy ne hozná be: nézzétek, nekem ennyi meg ennyi piros pontom van, vagy megdicsérték! Ez nagyon jó dolog.

– Úgy érzem, úgy látom, hogy teljesen betölti az életét ez a munka, ez a hivatás.

– Azt gondolom, hogy a helyemen vagyok, azt csinálhatom, amit akarok, amit szeretek. Úgy hiszem, hogy ennél többet az ember nem kívánhat magának.

– Amikor utoljára találkoztunk, akkor még főiskolára járt. Befejezte a tanulmányait?

– Most óvodavezetői továbbképzésre járok, azon felül teológiát is végeztem az óvónőképző főiskolán túl. Az utóbbi években is folyamatosan tanultam. Mindig rájön az ember, hogy minél többet tanul, annál kevesebbet tud. Kell valami, amivel továbblép, amiből haszna származik annak a közösségnek, ahol éppen van.

– A szűk családjáról megtudhatunk-e valamit?

– A nagyfiam most a Pécsi Egyetemen tanul, olasz szakos. A kislányom másodikos a katolikus iskolában. Remélem, hogy megtalálják a helyüket az életben és boldogok lesznek.

– Vajon ők kapnak-e annyi törődést öntől, mint amennyit az óvodás gyerekek?

– Hát ez jó kérdés! Azt hiszem, hogy mindent megteszek. Igyekszem, hiszen nekem ők a legfontosabbak. Néha sikerül, néha nem.

Varga Ilona